

Warszawa, dnia 26 marca 2024 r.

I. Przedmiot zapytania

Ocena dopuszczalności prowadzenia przez radcę prawnego wykonującego zawód w ramach kancelarii radcy prawnego podjęcia dodatkowej – nieprawniczej działalności gospodarczej w zakresie usług edukacyjnych, sprzedaży produktów cyfrowych i usług finansowych.

II. Analiza

Przepis art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 roku o radcach prawnych wylicza enumeratywnie formy organizacyjno-prawne w jakich może być wykonywany zawód radcy prawnego. Jedną z wymienionych form jest kancelaria radcy prawnego. Świadczenie pomocy prawnej przez radcę prawnego polega w szczególności na udzielaniu porad i konsultacji prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu projektów aktów prawnych oraz występowaniu przed urzędami i sądami w charakterze pełnomocnika lub obrońcy (art. 6 ust. 1 ustawy o radcach prawnych). Zgodnie z art. 2 powołanej ustawy o radcach prawnych pomoc prawna świadczona przez radcę prawnego ma na celu ochronę prawną interesów podmiotów, na których rzecz jest wykonywana. Przepisy ustawy o radcach prawnych regulujące wykonywanie zawodu radcy prawnego nie wprowadzają zatem ograniczeń w zakresie podejmowania nieprawniczej aktywności gospodarczej. Jedynym ustanowionym w tej ustawie ograniczeniem jest niełączenie wykonywania zawodu z aktywnością zawodową związaną z innymi zawodami prawniczymi lub też funkcjami publicznymi.

Zgodnie natomiast z dyspozycją art. 11 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego radca prawny obowiązany jest dbać o godność zawodu nie tylko przy wykonywaniu czynności zawodowych, ale również w działalności publicznej i w życiu prywatnym. Zgodnie natomiast z ust. 2 powołanego przepisu uchybieniem godności zawodu radcy prawnego jest w szczególności takie postępowanie radcy prawnego, które mogłoby zdyskredytować go w opinii publicznej lub podważyć zaufanie do zawodu radcy prawnego.

W myśl art. 25 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego radca prawny nie może prowadzić jakiejkolwiek działalności lub w jakikolwiek sposób uczestniczyć w czynnościach, które ograniczałyby jego niezależność, uchybiałyby godności zawodu, stwarzałyby zagrożenie dla tajemnicy zawodowej lub powodowałyby wystąpienie konfliktu interesów. Zgodnie natomiast z ust. 2 powołanego przepisu radca prawny w ramach wykonywania zawodu może, z zastrzeżeniem ust. 1, wykonywać czynności pozostające z nim w bezpośrednim związku lub podporządkowane świadczeniu pomocy prawnej jako świadczeniu głównemu. W ust. 3 wskazano, że działalność radcy prawnego, w szczególności zawodowa lub gospodarcza, niebędąca świadczeniem pomocy prawnej lub niepozostająca z nią w bezpośrednim związku, może być wykonywana jedynie z zastrzeżeniem ust. 1 i powinna być wyraźnie oddzielona od wykonywania zawodu radcy prawnego.

W ocenie Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych wskazany we wniosku zakres działalności nie pozostaje w bezpośrednim związku z wykonywaniem zawodu radcy prawnego, jak również nie jest podporządkowany świadczeniu pomocy prawnej jako świadczeniu głównemu. Nadto, działalność ta nie stanowi świadczenia pomocy prawnej i nie pozostaje z nią w bezpośrednim związku. Wobec powyższego, opisana we wniosku działalność gospodarcza niepozostająca w bezpośrednim związku ze świadczeniem pomocy prawnej stanowi pozazawodową aktywność radcy prawnego i powinna być wyraźnie oddzielona od wykonywania zawodu radcy prawnego. W przypadku radców prawnych wykonujących zawód w ramach spółek, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych „nakaz wyraźnego oddzielenia wymaga rozważenia, czy wykonywanie jej w takiej spółce, której wyłącznym przedmiotem działalności ma być świadczenie pomocy prawnej jest w ogóle możliwe. W praktyce taki przypadek będzie wymagał założenia innego podmiotu, odrębnego od spółki, o której mowa w art. 8 ust. 2 RadPrU. W przypadku radcy prawnego wykonującego zawód na podstawie umowy o pracę – zważywszy, że nie można mu powierzyć wykonania innej czynności (art. 9 ust. 4 RadPrU) – realizacja postulatu wyraźnego oddzielenia będzie wymagała zawarcia innej umowy, co może prowadzić do obejścia RadPrU. Jedynie w przypadku wykonywania zawodu w ramach indywidualnej kancelarii radcy prawnego otworzyłaby się możliwość łączenia – wykonywania innych usług, w tym niebędących świadczeniem pomocy prawnej i niepozostających z nią w związku z wykonywaniem zawodu radcy prawnego.” (tak: Anita Woroniecka [w:] Kodeks Etyki Radcy Prawnego. Komentarz – praca zbiorowa pod red. Tomasza Schefflera, 4. Wydanie, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2023 – komentarz do art. 25, teza 26, ss. 232 – 233).

Warunki oddzielenia świadczenia prawnej od innej działalności radcy prawnego określa § 8 Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, stanowiącego załącznik do uchwały Nr 124/XI/2022 Krajowej Rady Radców Prawnych z 3 grudnia 2022 roku w sprawie Regulaminu wykonywania zawodu radcy prawnego, zgodnie z którym „w przypadku, o którym mowa w art. 25 ust. 1 Kodeksu, wyraźne oddzielenie dopuszczalnej działalności radcy prawnego niebędącej świadczeniem pomocy prawnej lub niepozostającej z nią w bezpośrednim związku, w szczególności zawodowej lub gospodarczej, o którym mowa w art. 25 ust. 3 Kodeksu, polega na:

- 1) wyodrębnieniu struktury organizacyjnej takiej działalności od struktury organizacyjnej przeznaczonej do świadczenia pomocy prawnej oraz
- 2) wyodrębnieniu funkcjonalnym polegającym na rozdzieleniu wszelkich środków, w tym finansowych, służących do prowadzenia innej działalności od środków służących świadczeniu pomocy prawnej oraz
- 3) wyodrębnieniu rachunkowym zapewniającym ewidencję zdarzeń umożliwiającą rozdzielenie środków finansowych przeznaczonych na prowadzenie innej działalności od środków finansowych związanych ze świadczeniem pomocy prawnej oraz
- 4) wyodrębnieniu informacyjnym zapewniającym czytelną identyfikację, w ramach której działalność radca prawny w danych okolicznościach występuje.”

Podkreślenia wymaga okoliczność, że działalność zawodowa lub gospodarcza, niebędąca świadczeniem pomocy prawnej lub niepozostająca z nią w bezpośrednim związku, oprócz warunku jej wyraźnego oddzielenia od świadczenia pomocy prawnej, może być wykonywana tylko, jeżeli nie ogranicza niezależności radcy prawnego, nie uchybia godności zawodu, nie stwarza zagrożenia dla tajemnicy zawodowej czy też nie powoduje wystąpienia konfliktu interesów (art. 25 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego). W tym zakresie radca prawny zobowiązany jest do indywidualnej oceny podejmowanej działalności w ramach zgodności z dyspozycją art. 25 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego.

Należy podkreślić, że aktualnie obowiązujące przepisy prawa powszechnie obowiązującego nie dopuszczają możliwości dokonania dwóch odrębnych wpisów w ramach Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej dotyczących tożsamej osoby fizycznej. Wobec powyższego, powstaje praktyczna trudność w zakresie wyodrębnienia jednoczesnego prowadzenia działalności gospodarczej w ramach kancelarii radcy prawnego oraz przedsiębiorstwa, do którego przedmiotu działalności wchodzi inna działalność, tj. działalność nieprawnicza, która nie stanowi świadczenia pomocy prawnej i nie pozostaje w bezpośrednim związku z wykonywaniem zawodu radcy prawnego.

III. Wnioski

Prowadzenie przez radcę prawnego działalności gospodarczej w zakresie usług edukacyjnych, sprzedaży produktów cyfrowych i usług finansowych per se nie narusza przepisów powszechnie obowiązującego prawa ani też norm deontologii zawodowej obowiązującej radców prawnych, jednak jej prowadzenie wymaga oprócz warunku jej wyraźnego oddzielenia od świadczenia pomocy prawnej, zapewnienia by nie ograniczała niezależności radcy prawnego, nie uchybiała godności zawodu, nie stwarzała zagrożenia dla tajemnicy zawodowej czy nie powodowała wystąpienia konfliktu interesów (art. 25 ust. 1 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego).

Opracowała: r.pr. Karolina Pukańska-Dura

Przewodniczący

Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu

Krajowej Rady Radców Prawnych

(-) r. pr. Ryszard Wilmanowicz